

Emnenr. 2

Fylke:

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: *Vannestad.*Emne: *Transport af h i.*Bygdela: *[Vannestad].
Bjerke sogn.*Oppskr. av: *E. G. Njalmar Taugen*Gard: *Taugen.*(adresse): *Steinsgaard paa.*

G.nr. 135 Br.nr. 3.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga r ynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta ogs a med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Det elste om dette i de gamle tradi-
tionsoverleveringer her i l yden om-
talte var, at man "samlret" sammen
"v ller" [sammenb ntet h int og gras]
en v lle pr. d gn pr. d r til vinter for.
Der var intet s rmt om transporten
vel af den gr nt, at samlringene
ikke beh redes at foreg a langt fra
t net. V llene t rkedes og lagredes.

Senere etter at metalkj re-
redskap kom begyntes ogs a med at
k ste v ller paa s rlig gr nne pletter
i terrenet n get lengere v k. Det for
sam man "skar" paa disse bort-
liggende "v ller" - som de kaldes -
der ved gjerdene blev skilt fra havne-
gangene, blev fraktet etter t rk paa
sl de med tr skolde reier fram til
t net og lagret. Disse "v ller" mentes
aa v re gjengangene fra vanneti-
dene herover, hadde hat s mt t kt,
sk rt gras - i d verket for - men
for tidsalder siden s gte utd d,
arsak klimaf ndringer. Sl de-
ne hadde h ie reier, s a de let-
tere k nne g a over s vulken.
Tr kd ret drag i et drag med bare
en dr t fastet i sl den. Omnet
vann er "sl a" paa disse ikke
n ret.

Denne slags transport sl de
skulle ha kalt sig i tr k her framover

tidsaldrene og immeryik. Jarsaudins
 ser. Der hadde aussider blit k ie
 hakker paa begge langsider - de var
 l se na k ime taes rok. Enderak-
 keme var gaste og var b yget op af
 dentil fjindue brokede l vtr stam-
 mer. Eftersom haandverksredskas-
 pen var blit hedre og skarpere
 var sladerne blit smekkere og
 lettere. Hakkeh iden over sladen
 hadde v ret en r ken manns h id.
 I hakkearmene var indgjalt smale
 "hakkesp lle" gj t af eust rnings-
 sm ttak. Denne farsarit s rgende
 sladefarm var i bruk over b yden
 her til omkring 1800 tallet.

Den videre s kresive utrik-
 ling af sladen var, at der et stykke
 ind paa sladens bakre ende blit
 sat alle med to mindre hj l
 et i hver af  llens ender - hj lene
 haltis paa  llen ved en "l ntestik-
 ke" utenfor hj let. Denne slade-
 utriklingsform fik her navnet
 "lundst ker". De hadde l vtr sko-
 ning i farsenden, og  llens pla-
 sering indt mmer sladen n rlig
 at naar tr ldjret trak, saa l g-
 tet farsenden sig fra bakken,
 saa l sset sig mest paa de to hj l
 - var ans t for at v re en me-
 get stor forbedring, men an-
 skapelsen af hj l og  lle var en
 kostbar aff re, saa det hadde
 t t adskillig tid, f r alle fik gj t
 forbedringen. Dr get var som f r
 bare best t med en deot.

Paa l ms terl berne som her
 d skedes var disse gamle hj l
 l se tr skadede slade i bruk for
 framkj ring af h let til de smaa
  tbl ve - og l smet - saal nge man
 d rket dem. Dikisaa bruktes den
 til kj rnkj ring af s glen fra
 s gbr tterne i kj rnsl ggen her
 samt af h let som etterpaa h stedes

paa disse rugbrødet, saa længe man
hæstet dem. Helt slutt med rugsaaning
og deuslags i rutmarkerne her omkring
mitten af færrige aartuendre.

1. I dei, transporten foretoges nu lige ens.
Er ikke længer brukt at slaa gras i rutmar-
kerne - slutt som nævnt mitten af færrige
aartim, da det blev helt slutt med
rugsaaning i rutmarkerne med etfuld-
gende slaat af disse brødet [hadde
været fra færrige indvandringen her-
over i slutten af det 17de aartuendre.]

2. For hies mandspladsers vedkom. var det
begge dele. Paa de mindre omraader
har altid været at høre høiet ind. I gam-
le tider bruktet va høre med en "hør-
svælk". De var lavet af en liten rusten-
nings biørk, der blev "vriet som en vjui",
og i tapeenderen gjædes en "lykkje" [Lok-
ke] hvor igjennem man stak rotunden
og presset høeren sammen og bar med
svælkenes tykkeste ende over venstre
axel - altid venstre. I yngre tider bars
i en meis liggjet af "vriene vjui" med
en platgjart trækje p harn med meisen
trækkes sammen og tjener som be-
rest tykke over axlen. [Barnene var: "en
hørsvælk - di meis"]

3. Høiet i rutlignene blev altid hjættet hjem
paa vinterzære.

4. Fra ca. 1840 begjente man her saadant
med firkjühlskåivagner, idet man satte
axle med to mindre kjüh som for-
stilling med hercegelig fastsittende
drag - fastet til selve vagnen med en
sterk, rund balt gjennem de to swing-
skiver, en paa forstillingen og en
paa vagnen. Bakkjühene flyttedes
længere bakover. Som regel var [ag-
er] de færeste kjüh noget mindre i
diameter end bakkjühene, for at
vagnkjühret skal være like høit i
vagnens begge ender. Bakkjerne er
etterhaanden blit lavere og lavere
i høide etter at dykkningen af timo-
tei og kløver blev indfætt - samtidig

sam aflæsningene paa laaveen
derud meget lattedes. Til vognen
hører en "beustang", som fastes i vogn-
ens framenden og staaende grund-
kar og lægges over læsset lugs mit-
ten paa læsset og strammes til
med en lønke med hak, som er
fast fastet i stangens tapende
-kragen hæktes paa en af vognens
bake grundkars spærsmeller.

Det almindelige er en hest
-kum paa seks bratte gaver har
tildels været brugt to hester.
Er ikke kjendt nogen ualmindelige
regler vedr. sidste læs. Men der skulle
ikke stræbes alt for vel med det
siste.

5. Fællesskabet har ikke eksisteret her.
Er heller ikke ndvnt i de masser
af gamle traditioner overleveringer
jeg hørte saa meget af i min ungdom
og senere. Selv ikke i senere
den saakalte "højstiden" herover,
da det var helt ottesommere i
alder levende ottejars "regjerende
ledelse" - alt gik da gjenennem hans
høde. Ottebjørne var svært store
i areal, og havde i tidsaldrens
løp gjort oprettet flere og flere
utflyttergangsbræk af ottes folk,
etter som høstiden blev alt for stor
paa høstens gamle time - men intet
om fælleshæsting var ndvnt, da hver
utflyttergang fik sit areal og "lotter
og lumsedans" - som det het-til-
delt til sit eget bræk.